

6. -- Кукушъ. Презъ 1850—1860 г. въ българскитѣ страни се бѣ явило течение за преминаване на българския народъ отъ православие въ унияство. Патриотитѣ смѣтаха така да се отцепятъ отъ гръцката патриаршия и да избавятъ своя народъ отъ погрѣчване. Това движение особено бѣ силно срѣдъ македонскитѣ българи въ Кукушъ, Битоля и др. Кукушани въ 1859 г. потърсиха закрилата на папа Пия IX, отъ когото искаха между друго -- богослужението да се извършва на славянски, а училищниятъ езикъ да е новобългарски. Ето прочее извадки отъ просбата на кукушани до папа Пия IX, обнародвана на времето си въ цариградския в. Българія, № 25 отъ 1859 г.:

„Ний долоподписани, жители на епархія-та Поліяна (= Дойранъ) съ наше голѣмо неудоволствие, съ дълбоко и неизразимо сърдечно стесненіе сме принуждени да исповѣдаме предъ цѣль свѣтъ какъ нашата въсточна православна църква достигнала е днесъ до таково едно достопащевно положеніе което не може да ся опише. И толко по глубока е наша-та горестъ и душевно потрясеніе щото ные доказваме че злото надви нашето търпеніе. Увы!! оныя които бѣха длъжни да сж свѣтлината и источникътъ на сѣкоя христіанска добродѣтель, сирѣчь нашити първи пастири и църковни началници, другояче нарѣчени наши архіепископи, тъпчатъ съ крака законитѣ и таинствата на Църквата. (И оныя които) сж посвоили (църковните имоти) сж нѣколко лица облечени съ священнически характеръ (истина), нъ които нематъ нито вѣра, нито съвѣсть, нито характеръ, чловѣци властолюбиви, честолюбиви, владени въ сребролюбіето, и които за интересъ ще направятъ сѣкакъвъ видъ лошабини.

„Като патріаршескіятъ Цареградски съборъ (синодъ) състои отъ такива лица, само по сѣбе ся разумѣва, че и по епархіити ся прашатъ епископи въ всичко съобразни съ тій които ги прашатъ и нимъ они продаватъ епархіити за голѣма цѣна. Назначеніето (цѣльта) на тии епископи не е да учатъ стадото христово, нито да ся грижатъ за неговити духовни нужди, но единствено да събиратъ пари законно и незаконно и да ги прашатъ (артисалото) въ Фенеръ (на Гръцката патриархія) и на своити покровители. Отъ нихъ народътъ не само не получава никаква духовна полза, но още и голѣмо количество вреда вещественна и нравственна